

1 Sammanfattning

Den nya lagstiftningen för Riksbanken har nu varit i kraft i snart två år. Bland annat regleras i denna att direktionen i Riksbanken skall bestå av sex ledamöter. Fullmäktige avser, i ljuset av vunna erfarenheter, genomföra en översyn av frågan om hur stor direktionen bör vara. För att redan nu ge utrymme för ett steg i riktning mot färre direktionsledamöter, i avvaktan på översynen, föreslås att riksbankslagen ändras så att antalet ledamöter i direktionen fastställs till högst sex, men lägst tre, ledamöter. Fullmäktige avser att i god tid före höstriksdagen år 2001 återkomma till riksdagen och då redovisa sina närmare bedömningar i frågan om hur många ledamöter direktionen bör ha.

2 Gällande rätt

Enligt lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) består direktionen av sex ledamöter som utses av fullmäktige för en tid av sex år (1 kap. 4 §).

I propositionen Riksbankens ställning diskuterades frågan om antalet ledamöter av direktionen (prop. 1997/98:40, s. 70–71). Detta avsnitt har följande lydelse.

En fråga är hur stor direktionen bör vara. Det kan diskuteras om en direktion bestående av en riksbankschef och två vice riksbankschefer skall anses vara tillfyllest. Mot bakgrund av att direktionen skall förvalta Riksbanken och ansvara för merparten av de arbetsuppgifter som tidigare åvilade fullmäktige har arbetsgruppen funnit anledning att överväga en direktion som består av fler ledamöter. – I syfte att ge direktionen erforderlig kompetens utan att göra den onödigt stor förordar arbetsgruppen att direktionen bör bestå av sex ledamöter. Regeringen finner denna storlek på direktionen lämplig. Den närmare arbetsfördelningen mellan ledamöterna bör bestämmas av direktionen mot bakgrund av ledamöternas kunskap och erfarenhet.

3 Behov av lagändring

Sedan den 1 januari 1999, då den nya riksbankslagstiftningen trädde i kraft, har den nya ordningen funnit sina former och fungerat bra. Riksbankens

ändrade ställning är nu väl förankrad i det svenska samhället. Penningpolitikens i lag fastlagda mål att upprätthålla ett fast penningvärde har vunnit en bred uppslutning. Riksbankens ökade öppenhet och tydlighet vad gäller den penningpolitiska målsättningen, beslutsprocessen och de olika underlagen, som exempelvis inflationsrapporterna och de öppna protokollen, har blivit väl mottagen. Vidare har Riksbankens interna organisation fortsatt att undergå väsentliga ändringar genom bolagisering av kontorsrörelsen i juni 1999 och genom sammanslagning av ett antal avdelningar till större enheter. Härigenom har under perioden antalet anställda i Riksbanken minskat från ca 750 till ca 450 personer och antalet avdelningar minskat från sexton till elva.

Olika alternativ till hur stor direktionen bör vara övervägdes under beredningen av den nuvarande lagstiftningen. Det konstaterades att det kunde diskuteras om direktionen skulle kunna bestå av en riksbankschef och två vice riksbankschefer. Det bedömdes emellertid vid den tidpunkten lämpligt att direktionen skulle bestå av fler ledamöter. De skäl som anfördes som motiv var att direktionen skall förvalta Riksbanken och ansvara för merparten av de arbetsuppgifter som tidigare åvilade fullmäktige, som bestod av åtta ledamöter (inklusive riksbankschefen).

Mot bakgrund av att den nya lagstiftningen funnit sina former och fått en bred förankring i det svenska samhället, liksom de interna förändringar som Riksbanken genomgått, finner fullmäktige att frågan om direktionens storlek nu bör ses över. Mer genomgripande förändringar, som denna fråga kan anses utgöra, av Riksbankens lagstiftning bör vara föremål för omsorgsfull beredning och noggranna överväganden innan ett slutgiltigt beslut fattas.

För att redan nu ge utrymme för ett steg i riktning mot färre direktionsledamöter, i avvaktan på översynen, föreslås att riksbankslagen ändras så att antalet ledamöter i direktionen fastställs till högst sex, men lägst tre, ledamöter. De ledamöter som har utsetts med stöd av nuvarande bestämmelser skall kvarstå som ledamöter under den tid som han eller hon har utsetts för.

Fullmäktige avser att belysa om direktionen även framgent skall bestå av sex ledamöter eller om en mindre ledning för Riksbanken nu kan bedömas vara mer lämplig. En allsidig genomgång av vad som kan anses vara lämpligt från ledningssynpunkt kommer att göras. Det kommer också att belysas om Riksbankens uppgifter och ställning som centralbank ställer några särskilda krav på direktionens storlek.

Fullmäktige avser som ett första steg att uppdra åt direktionen att inkomma med erforderligt underlag till fullmäktige. Vidare bör direktionen ge sin syn på den aktuella frågan. Därefter kommer fullmäktige att närmare pröva frågan i syfte att återkomma till riksdagen i god tid före höstriksdagen 2001.

Den nu föreslagna lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2001.

4 Förslag till riksdagsbeslut

Fullmäktige i Riksbanken föreslår att riksdagen antar fullmäktiges förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Lagförslag enligt *bilaga*.

I beslutet har deltagit Sven Hultström, ordförande, Johan Gernandt, vice ordförande, Jörgen Andersson, Kenneth Kvist, Mats Odell, Ingegerd Troedsson, Susanne Eberstein, Carin Lundberg, Margareta af Ugglas, Marianne Carlström samt Lars U Granberg.

2000/01:RB3

Föredragande har varit Björn Hasselgren.

Stockholm den 16 oktober 2000

På fullmäktiges vägnar:

Sven Hultström

Ann-Kristin Johnsson

Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

2000/01:RB3
Bilaga

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. 4 §

Enligt 9 kap. 12 § regeringsformen leds Riksbanken av en direktion, som utses av fullmäktige. Direktionen består av sex ledamöter som utses för en tid av sex år. Fullmäktige utser ordförande i direktionen, som samtidigt skall vara chef för Riksbanken, och minst en vice ordförande, som samtidigt skall vara vice riksbankschef.

Fullmäktige skall när det behövs bestämma i vilken inbördes ordning vice riksbankschefer skall tjänstgöra i riksbankschefens ställe när riksbankschefen har förhinder.

Enligt 9 kap. 12 § regeringsformen leds Riksbanken av en direktion, som utses av fullmäktige. Direktionen består av *högst sex men lägst tre* ledamöter som utses för en tid av sex år.

Fullmäktige utser ordförande i direktionen, som samtidigt skall vara chef för Riksbanken, och minst en vice ordförande, som samtidigt skall vara vice riksbankschef.

Fullmäktige skall när det behövs bestämma i vilken inbördes ordning vice riksbankschefer skall tjänstgöra i riksbankschefens ställe när riksbankschefen har förhinder.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.